

REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisorile nefrancate nu se pri-
mesc. — Manuscrisurile nu se
returnează.

INSERATE
se primesc la Administrațiune în
Brașov și la următoarele

BIBLIOTECA de ANUNTURI:
în Viena: la N. Dukas Nachf.,
Nux. Augenthaler & Emeric Los-
ner, Heinrich Schielek, A. Op-
pelt Nachf., Anton Oppelk.
în Budapesta: la A. V. Gold-
berger, Ekstein Bernat, Julius
Leopold (VII. Erzsébet-körut).

PREȚUL INSERȚIUNILOR:
o serie garmond pe o colonă
10 bani pentru o publicare. —
Publicări mai dese după tari-
fă și învoială. — RECLAME pe
pagina 3-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVÂNIEI

A N U L L X V .

„GAZETA“ iese în fiecare zi.

Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminică 2 fr. pe an.

Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 franci.

Se primumeră la toate ofi-
ciile poștale din țară și din
afară și la d-rii colectori.

Abonamentul pentru Brașov:
Administrațiunea, Piața mare,
Târgul Inului Nr. 30, etajul
I.: Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dusul în casă: Pe un an
24 cor., pe 6 luni 12 cor., pe trei
luni 6 cor. — Un exemplar
10 bani. — Alături abonamentelor
cât și inserțiunile sunt a se
plăti înainte.

Nr. 192.

Brașov, Luni-Marți 3 (16) Septembrie.

1902.

Obstrucțiune, ori nu?

Aprópe de două luni încóce se discută în presa austriacă și mai ales în cea boemă fără întrerupere cestiunea viitoare atitudinii a Cehilor în „Reichsrath“, pe când vor fi prezentate proiectele relative la pactul economic cu Ungaria.

Face-vor Cehii obstrucțiune ori nu și ce au să câștige ori să părădă ei în cazul acesta? Despre acesta se discută și în momentele de față.

Diarele cehece, firesce, pun în-
trebarea alt-fel. „Putem noi“, dă
ele, „să cedăm și să facem pe voia
guvernului, înainte ca acesta să ne
fi asigurat postulatul nostru capital
al limbei interne oficiale cehece și
înainte de a ne fi dat ast-fel satis-
facțiune pentru nedreptatea și ofensa,
ce ni-s'a făcut, cassându-se ordonan-
țele de limbă?”

Răspunsul, ce și-l dau Cehii, cu
fórtă puțină excepțiune, este nega-
tiv. Ba diarele conducătoare ale Ce-
hilor tineri dimpreună cu șeful par-
tidului amenință chiar pe față cu
obstrucțiunea, la cas că Cehii nu
vor fi mai înainte împăcați, fără
considerare decât acesta le place ori
nu Germanilor.

Adevărul este, că Cehii sunt în
stare a face obstrucțiune și a impe-
deca printr'ênsa desbaterea și resolu-
varea parlamentară a proiectelor
pactului. Și fiind-că se vorbește așa
de mult de eventualitatea acesta în
taberele tuturor partidelor, e înve-
derată deosebita importanță, ce-o are
pentru dezvoltarea lucrurilor în mo-
narchia dualistă viitoare atitudine a
Cehilor în parlament.

Diarele germane sunt neliniștite
vădând încăpăținarea, cu care Cehii
persistă în pretențiunea lor și le îm-
pută acestora, că se pórta cu inten-
țiunea de a face obstrucțiune, că,
impiedecând cu modul acesta des-
baterea și rezolvarea pactului în par-
lament, vor da pe mâna Ungariei
cele mai vitale interese economice
ale Austriei.

E drept că o eventuală obstruc-
țiune ar aduce éráși la valóre în
Austria ș-ul 14, cel absolutist, și, că
în cazul acesta guvernul din Viena
ar fi silit să cedeze tuturor postula-
telor Ungariei în afacerea pactului.
Acésta o véd și Cehii, ba unii dintre
ei, ca deputații Zacek și Prašek, au
declarat în public, că în cestiunea
pactului pun mai presus interesele
economice. Dér majoritatea covér-
șitoare a poporului cehic se vede a
fi de altă părere și dăce: Acum ori
nicí-odată trebuie să ni-se dea dreptul
de limbă, ce-l pretindem; nu putem
ceda mai înainte, întemplete ori ce
se va întempla!

Dr. Pacak, conducătorul Cehilor
tineri, se apără în fóia sa în contra
împutării, că Cehii ar strica situa-
țiunea, dăcând: Cum am puté strica
situația prin aceea, că pretindem
dreptul nostru? Să ni-se restituie acest
drept și atunci îndată se va îmbu-
nătăți situația și afacerile importante
ale imperiului se vor puté desbata
fără piedecă în parlament“.

Unii sunt de părere, că Cehii nu
vor merge până la extrem, ci prin
presiunea lor de astăđi asupra gu-
vernului ei artinde mai mult să stórcă
dela el un șir de concesiuni noué,
pe teren administrativ, cultural și
economic.

Limbajul energetic al foilor ce-
hice însă, cari tóte cer unanim, ca
postulatul național al limbei interne
oficiale să fie satisfăcut, — indică,
că amenințarea cu obstrucțiunea este
serioasă.

Care din aceste două presupu-
neri e cea adevărată se va vedé în
curénd.

Negocierile asupra pactului ce-
i drept încă nu s'au terminat. Se tot
amână așa dăsa finalizare a lor, dér
în cele din urmă totuși se vor în-
cheia decât nu se va întempla ceva
extraordinar, după cum a cobit o
fóie oficiósă din Ungaria, și cum pe
atunci, adevă pe la mijlocul lunii
lui Octombrie a. c., s'astéptă să fiă
conchemat și parlamentul austriac.

**In cercurile militare din Româ-
nia** a făcut, cum scim, o penibilă îm-
presiune, că la serbările de la Șipca pentru
aniversarea de 25 ani a răsboiului inde-
pendenței, Bulgarii n'au invitat și armata
română. Un răspuns demn au primit Bul-
garii prin graiul generalului *Arion*, coman-
dantul corpului II de armată, care în vor-
birea sa ținută înaintea frontului trupelor
cu ocaziunea aniversării de Vineri, a dă:

„Se împlinește astăđi un pătrar de
secol, de când armata română a pus pi-
ciorul pe ređuta Grivița și a făcut astfel
prima spărtură în puternica fortăreță a
Plevnei, centrul rezistenței răsboiului de
la 1877.

„Monumentul ridicat peste oséminte-
le bravilor căđuți, cari au udat cu sân-
gele lor aceste fortificațiuni, va fi pentru
vecinii noștri Bulgari o vecinică dovadă,
că acestor eroi au ei să mulțumescă în
parte independența, a cărei aniversare vor
să o celebreze în curénd la Șipca“.

Un răspuns acesta cum nu se putea
mai nimerit în momentele de față.

Circulara consistoriului din Blășiú

relativă la ordinațiunea ministrului
Wlassics.

„Unirea“ din Blășiú publică în
numérul său ultim circulara, ce a
dat'o consistoriul archidieceșan din
Blășiú și prin care esplică ordinați-
unea dela 5 Iunie 1902 a ministrului
Wlassics privitoare la propunerea
limbei maghiare în școléle elemen-
tare cu limba de propunere nema-
ghiară.

Este interesantă circulara auto-
rității superioare bisericesci școlare
din Blășiú, fiind-că combate părerea
lățită de foile maghiare, că ministru
ar fi cerut în ordinațiunea sa, ca ju-
mătate din tóte órele de peste sêp-
témână să se folosescă pentru pro-
punerea și învățarea limbei maghiare
în școléle noastre elementare.

Atragem atențiunea cetitorilor
noștri asupra acestei circulari, care
este de următorul cuprins:

Înaltul ministeriu de culte și instruc-
țiunea publică cu datul de 5 Iunie 1902
Nr. 30.332, a adresat tuturor inspectorilor

școlastici regesci o ordinațiune relativă la
propunerea limbei maghiare în școléle ele-
mentare cu limbă de propunere nema-
ghiară, care ordinațiune cu același dat și
număr a fost împărțită și autorităților
bisericesci mai înalte, spre luare de cu-
noscință.

Citata ordinațiune ministerială, pe
cum s'a putut vedé din cele ce s'au pu-
blicat prin diare, a fost interpretată greșit
și în contra legii și ordinațiunilor ante-
rióre, dându-i-se fără nici un temeiú înțele-
sul, ca și când printr'însa s'ar impune
obligamentul, ca jumătate din tóte órele
prescrise pentru propunerea tuturor obiec-
telor de învățământ, ar trebui să se folo-
sescă la propunerea și învățarea limbei
maghiare.

Așa ceva n'a prescis și n'a putut
prescrie înaltul ministeriu, care în esență
cere numai atâta, ca la propunerea limbei
maghiare să se țină acel număr de óre,
care este prescis în planul de învățăm-
ent publicat de înaltul ministeriu cu da-
tul 25 Iunie 1879 Nr. 17.284 pentru tóte
școléle comunale cu limba de propunere
nemaghiară.

Acésta a cerut'o înaltul ministeriu pe
basa alineei ultime din paragraful 4 al
articulului de lege XVII. ex 1879, în care
se dăce: „Propunerea obligată a limbei
maghiare în tóte școléle populare comu-
nale o reguléză ministru de culte și in-
strucțiune publică prin ordinațiune spe-
cială. Acéastă ordinațiune, în ceea-ce pri-
vesce numărul órelor, trebuie să o aibă în
vedere, la stabilirea planului lor de înv-
ățământ și autoritățile confesionale, pe cum
și alte autorități școlare“.

În planul de învățământ ministerial
din 1879 se prescrie, ca limba maternă
(la noi cea română) împreună cu limba
maghiară, în școlá poporală cu un singur
învățător, să se propună în 17 óre la sêp-
témână în tóte șese clasele séu despărțé-
mintele la olaltă, pe când suma tuturor
órelor de propunere la tóte obiectele de
învățământ face 35 pe săptămână în tóte
clasele la olaltă. Dăcă din acestea 17 óre
jumătate, pe cum cere acum înaltul mi-
nisteriu, s'ar folosi exclusiv pentru învățarea
limbei maghiare, s'ar veni pe săptămână
în tóte 6 clasele 8 1/2 óre de limba ma-
ghiară, adevă în calcul mediu circa o óră
și jumătate de limbă maghiară pe una din
cele 6 clase la săptămână.

La școlá cu 2 învățători, după planul
ministerial din 1879, sunt prescrise pe
săptămână pentru tóte obiectele de înv-
ățământ 59 óre. Din acestea 28 óre sunt
menite pentru limba maternă (română),
împreună cu limba maghiară. Jumătate
din aceste 28 óre ne dá 14 óre de
limba maghiară în tóte 6 clasele pe sêp-
témână, și astfel în calcul mediu s'ar veni
pe fie-care clasă câte 2 óre 40 minute de
limba maghiară pe săptămână.

La școlá cu 3 învățători, după ace-
lași plan ministerial, sunt prescrise 80 óre
la săptămână pentru obiectele de înv-
ățământ. Din aceste se vin pe limba română
împreună cu cea maghiară 36 óre la sêp-
témână, séu pe jumătate 18 óre de limba
maghiară în tóte 5 clasele, la cari func-
ționéză trei învățători.

Ast-fel stând lucrul, este evident, că
noi nici din incidentul ordinațiunilor înal-
tului minister de culte și instrucțiunea pu-
blică din 5 Iunie 1902 Nr. 30.332 n'avem
să facem nici o dispozițiune nouă, de óre-

ce planul de învățământ prescis de acest
Consistoriu consună întru tóte cu planul
ministerial din 25 Iunie 1879 Nr. 17.284.

După-ce publică circulara de
mai sus „Unirea“ dăce, că cuprinsul
ei deslușește deplin cestiunea, ară-
tând, că în esență nu se face nici o
schimbare în propunerea limbei ma-
ghiare. Apoi continuă așa:

„Este adevărat, că ministru își in-
soțesce ordonanța cu mari enunțațiuni
patriotice. Interpretéză legea greșit, dăcând
că deja în școlá poporală trebuie să în-
vețe fie-care prunc a vorbi fluent și a
scrie corect limba maghiară. La astfel de
enunțațiuni tresar de bucurie inimile ce-
lor exaltați de șovinism nebun și ei se
pun a striga pe întrecute *osana* la adresa
„marelui ministru patriot“, care în scurt
timp va maghiarisa popórele nemaghiare.
Ei nu véd, că laudă o imposibilitate, ca
să ne dăcem absurditate“....

Sórtea Macedoniei. Diarelor vieneșe
li-se telegraféză din Bucuresci, că Anglia
ar fi propus puterilor, ca Macedonia să
fie pusă *provisor* sub controlul *României*,
care e cel mai consolidat stat în Balcani
și póte să ofere garanția, că va face or-
dine în Macedonia. Propunerea Angliei s'o
fi primit până acum Germania și Austro-
Ungaria, și să fi fost întempinată cu sim-
patie de diplomația franceșă.

Episcop șovinist maghiarisator.

Episcopul romano-catolic Sigismund
Bubics din Cașovia e gelos de laurii, ce
și-i câștigă Wlassics și cei-lalți ministri
unguresci prin maghiarisare. Nu de mult
preotul *Kollar* l'a acusat în fóia „*Kato-
licke Noviny*“, că asupresce pe Slovaci,
că nu crește pentru ei clericii, cari să
scie slovácesce, că maghiariséză bisericile
și școléle din diecesa sa (comitatele Abauj-
Torna, Zemplin și Saroš) ș. a.

Fățu cu aceste învinuiri întemeiate,
episcopul *Bubics* a aflat de bine să-și ri-
dice glasul séu „archieeresc“, dér nu pen-
tru a-se apéra, ci pentru a da o nouă dovadă,
că într'adevăr el încă s'a înrolat în garda
maghiarisatorilor. A dat adevă opastorală
cătră preoții din diecesa sa, în care mili-
téză formal *pentru maghiarisare*.

Étá — după foile maghiare — cum
scie se vorbescă fanaticul maghiarisator
cătră subordonații săi:

„...Agitațiunea naționalistă a devenit la
noi o adevărată sinecură... Par'că am vedé
reînviind preoții lui Baal. Chiar și aceia,
cari la recomandarea guvernului au fost ri-
dicați la demnități înalte... caută să al-
tuescă în inimile cetățenilor nemaghiari
antipatia față de Maghiari, făcând ast-fel,
ca prăpastia, ce ne desparte, să fie și mai
mare. Ba au fost casuri, când plini de
urá au atacat legătura istorică de opt
sute de ani, ce există între noi, și ca s'o
demonstreze acésta și mai viu, sistematic
se țin departe de dietă... care nu există
pentru ei; au fost casuri când au cău-
tat în străinătate aliați bisericesci și lu-
menii contra integrității corónei Sfânt.
Ștefan“...

Episcopul condamnă apoi agitațiunea
contra legii de maghiarisare a localităților
și se încercă a arăta, cât de mare este
„libertatea de care se bucură naționa-
litățile“.

„Considerând — continuă *Bubics* —
că decât răbdarea seculară a națiunii ma-

ghiare ar urma și în viitor, ea ar duce la ruina țării noastre: *avem datorie, ca într'adevăr să facem aceea, cu ce ne acuză.* Nu numai statul, ci și *preoțimea, școlă și societatea* se vină odată la conștiință, că decă vrem să vedem Ungaria tare, independentă, cultă și avută, să facem tot, ce conduce la acest scop. La scopul acesta ne conduce și *unitatea* în cugete și simțiri a poporului nostru; un mijloc al creării acestei unități, este *unitatea limbii*, der nu așa, ca cei de limbă nemaghiară să renunțe la limba maternă, ci pe lângă limba lor să *învețe și limba țării...* Și fiindcă din *maghiarizarea* acesta profită nu numai singuraticii, ci și totalitatea, adică și țera, de aceea *maghiarizarea populației nemaghiare din Ungaria este o datorie a tuturor aceloră, cari pot face ceva pe acest teren și cari sunt îndreptățiți a face: preoțimea în școlă și în biserică, statul în școlă, oficii, în administrație și pe ori-care teren al funcțiunilor de stat, societatea în toate cercurile vieții sociale și artistice.* Și datorința aceasta, mai ales decă privim preoțimea — despre care vorbesc aici — nu este numai patriotică, ci în ore-care privință și o *datorie religioasă*, fiindcă nu le putem separa una de alta, căci preotul nu este numai servitorul bisericii sale, ci și cetățenul. ba chiar factorul de drept public al patriei. — ér după vechia noastră constituție, el e și nobil...

...„Ore aceia, cari cu toate puterile atacă unitatea statului maghiar și, în consecență, atacă și dinastia, ba caută spre acest scop aliați și în străinătate, pot să se numească pe sine patrioți? Eță de ce am ăis, că atât preoțimea, cât și statul și societatea *trebuie să servescă cauza maghiarizării*...”

...„A sosit timpul să ne deșteptăm din somn. *Tempus est jam nos de somno surgere.* A sunat ultima oră, pentru-ca în primul rând ținând seama de obligamentele noastre bisericesci și preoțesci, fie-care să influențeze în sfera sa de activitate, ca *țera acesta să fie una în simțire, gândire și limbă.* Nu înțeleg unitatea acesta așa, ca concetățenilor nemaghiari să li-se răpescă limba maternă și să-și uite obiceiurile lor străvechi, ci o înțeleg așa, ca pe lângă acestea să-și însușescă limba țării, care nu numai, că li-e folositoare, ci au o sfântă datorie de a și-o însuși, — fiindcă în Ungaria numai o singură putere suverană poate să existe, și asta e statul național maghiar, care *nică să se pôte închipui fără de cunoșterea generală a limbii maghiare*...”

Nu mai trebuie să spunem, că pressa maghiară glorifică pe episcopul Bubics și-l pune ca pildă de urmat tuturor capilor bisericesci, fără deosebire de confesiune, din Ungaria. „Bud. Hirlap” își smulge pērul de părere de rău, că de ce „guvernele unguresci n'au înțeles acesta înainte cu trei-deci de ani și nu ș'au acomodat politica” — după principiile lui Bubics. „N'ar fi procedat atunci după devise, ci căutând conlucrarea bisericilor, ar fi dobândit rezultate mult mai mari pe calea maghiarizării pentru unitatea națională”.

Atât de-ocamdată!

Expulsarea redactorului Cramer.

Am semnalat deja, că oficiul polițienesc din Timișoara a espulsat de pe teritoriul celui oraș pe Alvin Cramer, redactorul diarului german timișorean „Deutsches Tagblatt für Ungarn”.

Măsura acesta brutală a produs extraordinară satisfacție în cercurile șoviniste maghiare și foile unguresci aprobă și laudă unanim procederea căpitanului polițienesc din Timișoara.

În motivarea deciziei de espulsare se ăice, că Cramer a agitat pe Germanii în contra Maghiarilor, și că activitatea lui e periculoasă pentru liniștea orașului. El a fost osândit și judecătoresc la trei luni închisore de stat și 1000 corone amendă, ér Curia i-a respins recursul și a aprobat

sentința adusă de tribunalul de pressă. Măsura acesta—se ăice în motivarea deciziei — a fost necesară cu atât mai virtos, că Cramer agită contra Maghiarilor în calitatea sa de cetățen ungar. Espulsarea lui nu e împiedecată din punct de vedere al ubicațiunei, fiindcă el numai din Decembrie 1900 petrece în Timișoara, nu s'a anunțat la poliție și astfel și-a susținut ubicațiunea sa vechie în orașul Bistrița. Interesul statului și liniștea populației timișorene pretind, ca agitațiunilor lui să li-se facă imediat sfârșit, ér acesta nu se pôte face decăt numai prin îndepărtarea lui din oraș, în restimp de 48 ore.—

Acesta este, în esență, decizul căpitanului orașenesc din Timișoara contra căruia Cramer a înaintat recurs.

Intr'aceea procuratura din Timișoara a ținut să dea și din parte-i o lovitură bietului Cramer. La ordinul procurorului Goth Ferencz, redactorul Alvin Cramer a fost deținut Vineri la 4 ore d. a., ivindu-se „bănuială”, că el „ar voi să fugă în străinătate”, ca să scape de închisore de trei luni la care a fost condamnat.

Espulsării și deținerii lui Cramer i-a premers un apel dat din partea mai multor „cetățeni distinși” din Timișoara, în care se citeză cuvintele contelui Apponyi rostite în Vêrșet ăicend, că „în contra otrăvitorilor e la loc lupta până la cuțit”. „A sosit timpul — ăice apelul — ca să luăm lupta până la cuțit pentru apărarea noastră... Trebuie să declarăm, că nu vom mai intra în cafenelele, unde se abonază „Deutsches Tagblt. für Ungarn” și nu vom mai cumpăra de la comercianții, cari publică anunțuri în această foie... Acum când dogmele rătăcite pangermane își caută teren sigur, trebuie să pășim contra lor cu totă puterea și energia. Căci vai va fi de noi și de patria noastră, decă otrava a ajuns în pământ sigur! Trebuie călcat șerpele înainte de ce colții lui veninoși ar fi intrat în carne!...”

Eță până unde a degenerat cultul șovinismului și ce fel de rōde produce el astădi. Diaristica maghiară saltă și se veselesce, că prima măsură pentru înfrângerea „agitatorilor” din sinul naționalităților s'a luat deja. „Rămâne, ca după esemplul poliției din Timișoara să procedă și celelalte orașe, — decă va fi necesar”, — esclamă una din foile archișoviniste din Budapesta.

Actul de acușățiune

în procesul contra d-lui T. V. Păcățian pentru „Cartea de Aur”.

Am primit erî textul actului de acuzare dat de procurorul din Clușiu în afacerea urmării d-lui Teodor V. Păcățian pentru delict de pressă, ce l'ar fi comis publicând „istoria luptelor politice naționale ale Românilor de sub corōna ungară.”

Curios și unic în felul său este această compilație de pretinse acușățiuni. Fapte istorice, a căror resfrângere nu pôte să fie admisă, decăt numai pe baza scrutării istorice, sunt scōse ad libitum din context și înșirate ca capete de acușățiune. Nisce observări obiective făcute de autor pentru timpurile trecute și în legătură cu evenimente trecute, se folosesc asemenea ca puncte de acușățiune.

Dér să judece însuși cetitorul, pe ce se întemeiază acușările procurorului, urmărind cu atențiune espunerile sale, pe cari le lăsăm să urmeze în totă întregimea:

8999 k. n.
1902.

Avend în vedere decizul din 23 luna c. numărul 8529 al senatului de acuză de la tribunalul reg. din Clușiu, în care se decretază încheiată cercetarea în contra lui Teodor V. Păcățian pentru agitație, subștern următoarea

acuză:

Ridic acuză în contra lui Teodor V. Păcățian pentru delict de agitație, prevē-

ăut în codul penal, paragraful 172 punct 1 și 2, și pentru delict de așitare, prevēăut în paragraful 173, sēvērșite ambele în modul precisat în paragraful 171, fiindcă sub numele său, ca autor, a apărut în Sibiu în anul acesta opul „*Cartea de Aur, séu luptele politice-naționale ale Românilor de sub corōna ungară*”, tomul I, în care se cuprind și următoarele afirmări și espresiuăni:

1. În capitolul „*Introducere*”, pe pag. 5, vorbind autorul despre rezistența dintru început a Românilor în patria acesta, serie:

...„din partea Maghiarilor. Șasilor și Sēcuilor s'a legat faimōsa „*uniunea a celor trei națiuni*”, în scopul de a nimici pe Români și de a-le răpi drepturile avute... Nu ne-au putut nimici... Drepturile însă răpite ne-au fost, rēnd pe rēnd”.

2. În capitolul „*Biserica română sub principii calvini*”, pagina 9, se spune:

...„Principele Rákoczy I., pe atunci domnitor al Ardealului, cu drept apōpe dictatorială în biserică română, *vēăend energia șefului bisericii române, a căutat să-l delăture îute din post*, ceea-ce i-a și succed, cu observarea tuturor formelor, pentru-că unii slabi de inger din sinul bisericii române i-au dat mână de ajutor, și satisfăcend dorinței espimate din partea acestui contrar al bisericii lor, *au depus din scaun pe propriul lor Metropolit*.”

Acest act rușinător s'a întēplat la 1643, când din ordinul principelui Rákoczy I. s'a întrunit în Alba-Iulia un sinod general bisericesc, în scopul ca să judece pe Metropolitul Ilie Joreste. *Sinodul l'a aflat vinovat și l'a depus din metropolie, l'a lipsit chiar și de popie, și pentru a-l putē da pradă cu desēvērșire dorului de rēsbunare, l'a predat pedepsirei judecătōriei civile*.”

În același capitol, pe pagina 19 și 20, se scrie:

...„Sinodul, *amenințat de Calvini și terorizat fără margini*, a declarat vinovat pe Metropolitul Sava, l'a destituit din demnitatea avută, și l'a dat pe mână principelui Apafi, care l'a aruncat în castelul său din Blășiū, unde a fost tratat în modul cel mai neuman, suferind bătăi și batjocuri din partea omenilor lui Apafi.

Încercarea făcută din partea domnitorului țării românesci, Șerban Cantacuzino, de-a scăpa pe metropolitul Sava din mâinile tiranului principe Apafi, a rămas fără succed, și *Metropolitul-martir a trebuit să sufere mai departe chinuri și torturi, pentru-că din Blășiū a fost dus la Vinț*, unde a fost desbrăcat de hainele archieresci, în semn de despopire, și a fost aruncat din nou în temniță, din care se scotea în toate Vinerile *pentru a fi bătut cu ciomege*, până-ce în cele din urmă a murit mōrte de martir al bisericii sale, al credinței românesci”....

...„Principele Apafi s'a infuriat și a ordonat, ca *Metropolitul să fie bătut cu toioge*.”

După Sava Brancovicî au urmat în scaunul metropolitan din Alba-Iulia, pe rēnd și în scurte intervale: Iosif, mort la 1682. Ioasaf, decedat la 1684, Sava III., mort la 1687, Varlaam, mort la 1693, urmându-i acestuia în scaun Teofil, ales la 18 Septembrie 1693. Schimbarea a fost decă atât de repentină în anii aceștia, încăt *pôte da ansă la bănuială, că mulți dintre metropoliții români nu vor fi murit de mōrte naturală*.

Între acestea a murit și tiranul principe din Ardeal Apafi”....

În capitolul despre „*Activitatea dieței maghiare*”, citându-se cei XXXI articoli de lege sancționați, li-se face următoarea apreciare:

...„Nimeni nu va putē descoperi în ele nici umbra principiului egalității și frățietății, nici chiar principiul perfecte libertăți, ci *din toate reiese asigurarea supremației rasei maghiare asupra celorlalte popore conlocuțore în patria comună*.”

Nici nu se putē aștepta alt-ceva dela o *dietă compusă exclusiv din reprezentanții poporului maghiar*.”

Drepturi naționale s'au dat numai Maghiarilor, pentru-că toate aceste legi au fost aduse *fără concursul popōrelor nemaghiare din Ungaria*”.

5. În capitolul „*Mișcarea Slovacilor*” autorul reproduce pe paginile 222 și 223 din broșura „*Der Slovak*”, scrisă de M. M. Hódzsa și apărută în Praga la 1848, rolul

lui Samuil Hrobon, avut în congregația din 25 Martie 1848 a comitatului Liptau, scriind pe pagina 224 astfel:

„Poporul începū să tremure și să strige; să ridice pumnii și să amenințe pe servitorii maghiarismului, de origine slovacă, vrednici de compătimire. — „*Afară cu blăstēmații de Maghiari; nu ne trebuie aici Maghiari!*”

După acestea autorul adauge de la sine următoarele:

...„Influența cea mare ce o avē Hodzsa asupra poporului slovac, a făcut, ca spiritele să se liniștescă, și congregația comitatului Liptau a putut fi închisă fără de alt-cum inevitabilă vērșare de sânge. Pentru-că poporul își făcuse deja planul, să deschidă toate ferestriile de la sala comitatului și pe toți Maghiarii să-i arunce afară pe ferestră. Ministru-president Batyányi a dat un dorgatoriu strașnic fiscalui regese din Liptau, pentru-că a tolerat astfel de mișcări, „*mai bine ăis escese*” panslaviste, și l'a îndrumat, ca pe viitor să le suprimē și să le împedecē. Kossuth erăși (de altcum Slovac și el de origine), și-a vērșat necesul asupra conaționalilor săi din Liptau într'o vorbire rostită în dietă, în care spunea, că pe toți cei-ce vor cuteza să mai pășescă în public cu astfel de petițiuni, îi va trimite la — temniță. Singurul recept pentru linișterea spiritelor agitate, cunoscut din partea Ungurilor!...”

6. În același capitol, pe pagina 229, comunicându-se petiția Slovacilor din Liptau, compusă în 10 Maiu 1848 și stătătoare din 14 puncte, se spune:

...„Dér puterea de stat i-a luat de nou la gōnă pe Slovaci. Unii dintre fruntași au fost espulsați, alții întemnițați, și anume, pentru punctul 11 din petiție, în care ăiceau Maghiarii, că se cuprind idei comuniste. Celor acușăți li-s'a denegat chiar și apărarea și au fost condamnați ca pe cale statarială, ér petiția, care circula printre Slovaci, ca să o provadă cu subscrierea lor, a fost confiscată și ruptă în bucăți, și mișcarea Slovacilor a fost sufocată prin amenințări cu temniță grea și cu tragerea în furci”.

(Va urma.)

SCIRILE DILEI.

2 15) Septembrie.

Felicitările Capitalei române. Cu ocaziunea aniversării luării Griviței, d-l I. G. Bibescu, locțiitor al d-lui primar al Capitalei, a adresat, în numele consiliului comunal și al cetățenilor Capitalei, următoarele telegrame:

M. S. Regelui României

Ragaz.

În ziua reinvierii, la Grivița, a vitejiei și gloriei străbune, consiliul comunal și Cetățenii Capitalei se sînt datorii a supune Majestății Vōstre omagiile lor de credință și nestrămutat devotament, precum și urări de ani îndelungați, pentru sēvērșirea operei, ce cu atâta fericire ați început.

Să trăiască M. S. Regina și Familia Regală.

M. S. Reginei României

Neuwied.

Pe când M. S. Regele, pe câmpul de rēșbel, adaugea nouē pagini strălucite în istoria națională, Majestatea Vōstră, cu admirabilul devotament al unei nemărginite iubiri a României, alinați durerile răniților, vērșăți speranțe în inimă și dați femeilor române esemple mărețe de sacrificiu personal.

Amintind acele vremi de griji, de sacrificii, de glorie și de speranțe, consiliul comunal și cetățenii Capitalei supun respectuos iubitei Regine omagiile lor de recunoștință și urări de ani îndelungați.

„**Corda Fratres**”. O telegramă din Roma anunță, că asociația studenților „**Corda Fratres**” a hotărît, ca congresul societății internaționale studențesci, care trebuia să se țină anul acesta la Budapesta și pe care guvernul unguresc l'a interăis, să se țină la Veneția la sfârșitul lunii Septembrie.

Deschiderea noiei sesiuni dietale se va face la 8 Octombrie. Diarele unguresci spun, că nici un fel de sērbărinu se vor aranja din acest incident.

Sârbi contra Croaților. Sârbi, cari locuiesc pe teritoriul metropoliei de Carloveț, au ținut zilele trecute un meeting în Ruma și au hotărât, ca pe ziua de 18 Septembrie să convoce la Carloveț un congres general, care să ia poziție față cu evenimentele din Agram.

Aniversarea luptei dela Răsboeni. Vineri s'a serbat a 426-a aniversare a gloriosei lupte dela Răsboeni la Peatra-Neamț, cu o deosebită solemnitate. La 9 ore dim. au sosit în localitate d. ministru Haret însoțit de d-l Tocilescu. Au fost întâmpinați de prefectul Dornescu, de deputații Negrea și Ionescu, senatorul Ioanin, de generalul Beller, de colonelii Săgârceanu și Mănescu, de delegații comunelor și învățătorii județului. La 10 ora s'a oficiat un Te-Deum în mănăstirea Răsboeni de către protopopul Popovici, încunjurat de 40 preoți. După serviciul divin procesiunea a pornit spre monument, unde s'a celebrat panahida pentru Stefan și eroii căzuți la Răsboeni. De pe treptele monumentului acoperit cu flori și corone, s'au pronunțat entusiaste cuvântări din partea d-lui ministru Haret, Tocilescu, maior Chirulescu, profesorii Ungureanu și Ursu. Musica reg. 15 de dorobanți și corul învățătorilor județului au înțonat imnul regal și alte imnuri naționale. Apoi a început defilarea comandantă de majorul Chirulescu în ordinea următoare: Învățătorii în costum național, școlile rurale mixte, un batalion din regimentul 25, o companie din regimentul Roman și rezerviștii. La ameați mare prânț în curtea mănăstirii, cu care ocaziune s'au ridicat toasturi pentru rege armată. La orele 2 d. a. s'a dat o serbare școlară la monument, unde elevii școlilor rurale au recitat poesii eroice și au jucat jocuri naționale. Serbarea s'a terminat la 6 sera.

Procese de presă. Lui „Bud. Hirap“ i-se anunță din Clușiu, că procuratura de acolo a intentat un al doilea proces de presă „Tribunei“ din Sibiu, pentru un articol „agitoric“ publicat din incidentul congresului secuesc din Tușnad. — Vineri s'a înmănat redactorului de la „Fóia Poporului“ actul de acuză în procesul de presă intentat pentru „Darul de Pasci“. Pasagiile învinuite sunt tot *facte istorice*, așa că totă înscenarea acestui proces se prezintă ridicolă.

La serbarea Kossuth vor merge în Budapesta deputații — reprezentând municipalitățile — din 38 comitate. Deputații vor fi conduse de *vicespani* — ca și astfel se dea o dovadă despre caracterul „regnicolar“ al serbării.

Un consiliu ministerial s'a ținut alaltăieri în palatul ministrului președinte din Buda. S'a vorbit despre afacerea pactului și despre bugetul anului viitor, hotărându-se, ca ministrii să retragă din singuraticile poziții sumele câte se pot șterge, căci e nevoie de economii. S'a vorbit și despre cestiunea dărilor.

Limba maghiară în Bucuresci. Diarelor maghiare li-se anunță din capitala României, că după un diar de acolo, un Sas ardelean pretinde, ca în școala germană din Bucuresci să se predea facultativ *limba maghiară*. — ??

„Preot dacoromân convertit“. Sub titlul acesta scrie „Magyarország“, că preotul Victor Popovici din Bichș-Ciaba s'a dus la primărie și — după toate câte i-s'au întemplat — ar fi făcut declarația, că e „sincer fiu al patriei maghiare“; că „sentimentele lui tot-deuna au dorit binele națiunii maghiare“; că „e departe de ori-ce aspirații daco-române și nu se identifică cu acestea“; „că în școala gr. or. din Bichș-Ciaba nici el, nici învățătorul n'au vestit nici-odată dogme contrare statului“; că „la aniversarea centenarului lui Kossuth va țină liturghie festivă, pe biserică și pe casa sa va arbora stindard național maghiar și-și va ilumina locuința“; că „va înlocui inscripția română a comunei de pe sigiliul oficiului parochial cu numele stabilit prin lege“ și că „toate acestea le face nu în urma demonstrațiilor,

ce i-s'au făcut, ci pentru-că așa-i dictează datorința către patria maghiară... Pentru a da o valoare și mai mare declarației lui, Popovici s'fi dat document despre acesta redacției diarului „Békésmegyei Közlöny“. — Se poate așa ceva? Nouă nu ne vine a crede, deore-ce numitul preot a avut până acuma o atitudine demnă națională.

Emisar bulgar arestat. Poliția orașului Tg. Jiu a descoperit zilele acestea pe un emisar al comitetului macedo-andrianopolitan. Emisarul răspunde la numele de Nicola Tvetcoff, face parte din comitetul macedonen și a venit în Tg. Jiu cu scopul de a storce ceva bani dela d-l Ivancea Anghel, cunoscut brutar bogătaș din acest oraș. Tvetcoff a amenințat pe Ivancea cu revolverul, decât nu voesce să-i dea bani și poliția fu imediat înscințată. Comisarul delegat cu cercetarea casului, somă pe Tvetcoff să-l urmeze cu tot bagajul la poliție. La poliție — spune „Cronica“ — i-s'a făcut o minuțioasă cercetare. S'au găsit la el 60 lei, mulțime de hârtii și scrisori în limba bulgară, între cari o listă, care cuprindea numele tuturor Bulgarilor din județ și poziția lor materială. Fiind cercetate și hainele de pe el, în vestă s'a găsit un document c'un sigil de ceară în mărimea unei piese de 5 lei. Êtă pe scurt ce conține acest document:

Macedonia Adrianschi Comitet. Înscrinază pe Nicola Tvetcoff, pe care comitetul l'a ales membru în anul 1895, a merge l'a ori-ce macedonen ori bulgar, care sunt datori a răspunde la toate întrebările puse de Tvetcoff, a aduna bani, etc etc. Sofia, 11 Iunie 1895. Președinte *Mihailovski*, vice președ. *V. Sarajoff* Membru *Anderoff*.

Judecătorul de instrucție continuă cu multă activitate cercetările, ér Nicola Tvetcoff se află închis în arestul local.

Jidovii și serbarea Kossuth. „F. M.“ e supărat rău, că comunitatea israelită din Pesta n'a hotărât încă până eri în ce chip să serbeze centenarul lui Kossuth. I-se pare lui „F. M.“ imposibil, ca Jidovii să nu glorifice pe acela, „căruia jidovimea din Ungaria are să-i mulțumescă foarte mult.“ — Ei, vei!

Contra Jidovilor. Din *Lemberg* se anunță, că în localitatea *Cestokau* din granița ruso-galițiană, s'a produs o serioasă turburare contra Jidovilor, ale căror prăvălii au fost devastate. După informația lui „Slovo Polske“ 14 Jidovi și un polițist au fost uciși. Miliția și gendarmeria au restabilit ordinea.

Succesul Reginei Draghina. Din *Belgrad* se anunță, că prințul *Dolgoruky* a fost primit de părechia regală sârbescă, ducând scirea, că Țarul primesce bucuros în Livadia ca oșpeți pe regele și regina Serbiei. — Faptul acesta arată, că regina Draghina a știut să mulțumescă spiritele la curtea rusescă, așa încât Țarul însuși se nu se mai formalizeze de aceea, că regina, nefiind din familie princiară, n'ar pute fi primită la curtea sa.

Cassa de ajutorare cercuală a bolnavilor va țină o adunare generală extraordinară la 20 Sept. 7 ore sera în Casa sfatului. În cas când membrii nu s'ar prezenta în număr suficient, adunarea se amână pe 27 Sept.

In Villa Kertsch etagiul al doilea, constătător din 4 odăi, bucatărie, cămară etc., dela 1 Octomvrie de închiriat.

Dela „Asociațiune“.

(Teleg. „Gaz. Trans.“)

Oravița, 15 Septembrie n. dim.)* Eri, Duminecă dimineața la 9 ore, s'a început serviciul divin în biserică gr. or. la care a asistat un foarte numeros public, inteligență și popor. Cântările bisericesci le-a executat admirabil corul. După liturghie s'a ținut ședința primă, care a fost de tot bine cercetată. Din cuvântul de deschidere al presidentului respiră un înalt spirit național.

*) Până la încheierea foi n'am primit încă raportul telegrafic așteptat, despre rezultatul desbaterilor Adunării generale. R e d.

Petrecerea poporală, ce s'a ținut în curtea bisericeii, a decurs cu multă însuflețire, ér dansul de aseră dela otelul „Corona“ a fost animat și vesel.

Inteligența română din Baia-mare și împrejurime a salutat adunarea generală, exprimându-și dorința, ca viitoare adunare a „Asociațiunii“ să se țină în Baia-mare.

Concert-recital Scarlatescu.

Precum am anunțat, Concert-recital ce-l va da d-l *Ioan Scarlatescu*, director musical dela capela română gr. or. din Paris și compositor apreat în capitala Franciei, la Viena și la Berlin, cu concursul celebrei cântărețe a Curții regale române *Charlotta Leria* și a vestitului virtuos din Paris *Georges Boscoff*, va avé loc Joia viitoare în 18 Septembrie st. n. în noua casă de concerte.

Dăm loc mai jos programului ales și mult variat al acestui interesant concert. Suntem siguri, că publicul nostru amator de musică nu va lăsa să trecă ocaziunea de a asista la acest rar concert și că va da tot concursul întreprinderii artistice a valorosului compositor român *Ioan Scarlatescu*.

Êtă programul :

Partea primă :

1. *Scarlatescu*, Andante din sonata pentru clavier în D-moll,
2. „ La róta de tors, schiță simfonică,
3. „ Variațiuni asupra „Lorely-Lied“, predate de d-l *G. Boscoff*.
4. „ Um mitternacht (poesia de I. Rodenberg)
5. „ Wandert, ihr Wolken (poesie de Avenarius)
6. „ Ein Lied (p. de R. Hamerling)
7. „ Noch ein Meerlid (p. de Carmen Sylva) predate de d-na *Ch. Leria*.
8. „ Fugă în C-moll,
9. „ Appassionata, schiță simfonică, predate de d-l *G. Boscoff*.
10. „ Cântarea de dor a lui Mignon (p. de Goethe)
11. „ Der Mummelsee (baladă de A. Schreiber). predate de d-na *Ch. Leria*

Partea a doua :

1. *Scarlatescu*, Lass' tief in dir mich lesen (p. de A. de Platen)
2. „ *Doina* (poesie de Eminescu)
3. „ *Gluck*, Arie din *Ifigenia*, predate de d-na *Ch. Leria*.
4. *Scarlatescu*, Naiadă, schiță simfonică,
5. „ Mazurka în D-dur predate de d-na *G. Boscoff*.
6. „ Was will die einsame Thräne (p. de Heine)
7. *Mozart*, Arie din „Don Juan“.
8. *Scarlatescu*, Der Todtenkranz (p. de Carmen Sylva)
9. „ Die Wasserfee (baladă de H. Heine). predate de d-na *Ch. Leria*.
10. „ Preludiu în A-moll,
11. „ Variațiuni asupra „O Tannenbaum“, predate de d-l *G. B. scoff*.

Prețurile locurilor: Balcon Cor. 4, Fotoliu 3.50, Parchet I. Cor. 2.20, Parchet II. Cor. 1.80, Parchet III. Cor. 1.40, Rang Cor. 1.20, Galerie intrare Cor. 1.20, parterre Cor. 1, bilet de studenți 80 bani. Începutul la 8 $\frac{1}{2}$ sera.

Bilete se vënd la librăria *H. Zeidner*, la firmele Frații *Simay*, *Orendi* și la *Theiss & Marton*.

Din Raportul general

al comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultură poporului român“ pentru anul 1901.

Despărțimintele Asociațiunii.

(Urmare.)

Cu ocaziunea adunărilor cercuale s'a cetit disertati.

Tot cu acea ocaziune în mai multe despărțiminte („Abrud-Câmpeni“, „Timișoara“ și „Mociu“) s'au abonat foi populare, contribuind prin acesta la dezvoltarea gustului de cetit la poporul dela țără.

În unele despărțiminte („Brad“, „Bran“, „Beiuș“, „Cohaln“, „Sebeș“ și „Timișoara“) s'au dat stipendii la învățării de meserii séu premii la învățătorii harnici, la țărani séu țărance, cari mai cultivă încă industria de casă. Despărțimintele „Bran“ și „Orăștie“ au aranjat expoziții de manufacturi țărănesci, împărțind cu acele ocaziuni și premii.

În două despărțiminte (Mociu și Bis- trița) s'au aranjat petreceri, al căror venit

a fost destinat pentru bibliotecile populare, în unul jumătate pentru biserică, ce se va edifica în comuna unde s'a ținut adunarea cercuală.

Despărțământul „Timișoara“ și-a creat din donațiuni particulare un fond cultural de K 2000.—, asigurându-și prin acesta pentru tot-deuna un modest venit. Acest despărțământ a subvenționat și câte-va școle populare.

Din datele, ce ne stau la dispoziție, se constată, că despărțimintele Asociațiunii au 43 agenturi comunale, cu 1 mai mult ca în anul trecut, și 71 biblioteci populare (cele mai multe ambulante), cu 1 mai mult ca în anul trecut.

Cu excepțiune a 3 despărțiminte, pretutindenea s'a lucrat câte ceva, ici mai mult, colea mai puțin. Ar fi însă de dorit, ca fie-care despărțământ să țină an de an baremi o adunare cercuală împreună cu un concert, séu o reprezentație teatrală, apoi să aranjeze o expoziție de manufacturi țărănesci, să întemeze o bibliotecă populară, cu care ocaziune să se țină prelegere poporului, fie despre însemnătatea cetirii, fie despre alt obiect, să se dea premii pentru legumărit, pomărit etc., ba ar fi foarte bine, decât despărțimintele ar îmbrățișa și cestiunile economice proprii a atrage masele poporului. În felul acesta progresul semnalat de noi mai anii trecuți va lua nou avânt.

(Va urma.)

Adunări ale Reuniunilor învățătorești.

CONVOCARE.

În sensul §-lui 23 din Statutele „Reuniunii învățătorilor rom. gr. cat. din ținutul Lugoșului“, se convocă *adunarea generală* a Reuniunii la *Coșteiul-mare* (lângă Lugoș), pe zilele de 21 și 22 Septembrie st. n. 1902, pe lângă următorul program :

Ședința I Duminecă, 21 Septembrie n.

1. Liturgie cu invocarea Spiritului sfânt în biserică rom. gr. cat. din Coșteiul-mare. La liturgie vor cânta alternativ corurile „Lira“ din Lugoș și cel din Coșteiul-mare.

2. Deschiderea adunării generale.
3. Constatarea membrilor prezenți.
4. Raport despre activitatea comitetului central în anul expirat.

5. Alegerea comisiunilor: a) pentru examinarea raportului general; b) pentru examinarea rațiunilor pe anul 1901 și a proiectului de buget pe anul 1903; c) pentru raportul bibliotecarului; și d) pentru încassarea taxelor și înscrierea de membri noi.

6. Lecția de model din scriptologie: „Desvoltarea sunetului „p“ din cuvintele normale corăspundătoare“, de *Eva Popa*, învățătoare în Jitit.

7. La ora 1 p. m. prânț comun cu 2 cor. 40 bani până la 3 corone cuverta.

Ședința II.

1. La orele 3 p. m., discuție critică asupra lecțiunii de sub p. 6.

2. Conferirea stipendiului de 40 cor. din fondul Reuniunii.

3. Discuție și eventuala votare a regulamentului intern al Reuniunii.

4. La orele 8 $\frac{1}{2}$ sera „Concert“ la care va coopera corul „Lira“ din Lugoș.

Ședința III, Luni, 22 Sept la 9 o. a. m.

1. Rapórtele comisiunilor exmise în ședința primă.

2. Discuție și eventuala primire și aprobare a concludului Nr. 5 din ședința ord. a Comitetului central, ținută în 15 Maiu a. c. cu privire la reprezentarea reunităre prin doi delegați.

3. Alegerea a doi delegați pentru adunarea gen. a reuniunii surori din Hațeg.

4. Cetirea unei disertati din stupărit, eventual o lecțiune de model.

5. Observări critice asupra acestor operate.

6. Diverse propunerii.

7. Fixarea locului pentru proxima adunare generală.

8. Dispozițiuni pentru verificarea procesului verbal.

9. Închiderea adunării generale.

Lugoș, la 25 August 1902.

Ioan Boroș, *Iosif Miclău*,
Canonic și preș. reunit. învăț. și notariul reunit.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor responsabil: Traian H. Pop.

Dela „Tipografia A. Mureșianu“ din Brașov, se pot procura următoarele cărți:

(La cărțile aici înșirate este a se mai adauge pe lângă portul postal arătat, încă 25 bani pentru recomandatie.)

Cărți pentru comercianți și funcționari de bancă:

Introducere în contabilitate și contabilitatea în partidă simplă, de I. C. Panțu. O carte bună pentru a învăța cu ușurință contabilitatea. Pagini I—VIII + 213. Prețul 2 cor. (+ 20 b. p.)

„Curs complet de corespondența comercială“ de I. C. Panțu. Conține modele de circulare, scrisori de informațiuni, recomandări și acreditive; scrisori în comerțul cu mărfuri, comisiune și expedițiune; cestiuni cambiale, afaceri cu efecte, monede, cupoane etc. Prețul 3 cor. 20 b. (+ 20 b. p.)

Al doilea capitol din contabilitatea dublă, de I. C. Panțu. Această broșură conține: **afacerile de credit cambial și afacerile de bancă.** Prețul broș. 2 coroane (+ 10 bani porto).

Un capitol din Contabilitatea dublă de I. C. Panțu. Tracteză principiile contabilității duble ilustrate cu diferite exemple. Prețul 1 cor. (+ 10 b. p.)

Procent, Promil, Interese și Teoria conturilor curente de I. C. Panțu. Arată calcularea intereselor pe an, pe luni și pe zile într'un mod practic; sunt mai multe exemple explicate amănunțit. Prețul 80 b. (+ 10 b. porto.)

„Bucătăreasa națională“, carte de bucată a bucătăriei române, franceze, germane și ungare. Felul bucatelor sunt înșirate toate în ordine alfabetică după numele lor. Limbajul e ușor. Costă numai cor. 1.60 (plus 40 bani porto.)

Scrituri școlare.

Recompensele și pedepsele în școala populară, studiu pedagogic de **d. Daru**, cu un adaus, 64 pag. format mare. prețul 60 bani, se pot procura dela Tipografia A. Mureșianu, precum și dela autor și n di librării.

Cântul în școala populară de Iuliu Pop, învățător în Năsăud. Teoria, praxă și cântări. Este o scriere întocmită pentru cei ce propun cântările. Prețul 60 b. (cu posta 66 b.)

Manual catehetic pentru primii ani școlastici, ca îndreptar pentru cateheți, învățători și părinți, prelucrat de **Basilu Rădu**, profesor la seminarul din Blăși. Prețul 80 b. (cu posta 90 b.)

Gramatica limbii române, pentru școlile inferioare, prelucrată după sist. mul fonetismului modern, de **Ioan Popu-Partea I.** Etimologia. Edițiunea II. Prețul 60 bani.

„Invățătura creștină“ sau **Catechismul mare** pentru tinerimea greco-cat. Edițiunea III. (1898). Cu binecuvântarea episcopului de odinioară al Gh-riei, Ioan Alexi. Noua edițiune a apărut cu îmbunătățiri și e tipărită cu ortografia cu semne. Conține 284 pag., format 8°, e legată solid și costă cor. 1.60 (cu posta cor. 1.80).

Carte de cântece pentru tinerimea școlară adunate și aranjate de **Ioan Daru**. A apărut numai acum și conține: hore, marcuri școlastice și eroice, elegii, imnuri, cântece religioase și alte multe soiuri alese din cele mai frumoase și de cei mai vestiți poeți ai noștri. Costă 50 b. (plus 10 b. p.)

Legea de pensii pentru învățătorii pop. din Ungaria. Prețul 44 bani (+ 5 b. porto.)

Oral general pentru școala română cu 6 clase și cu un singur învățător de **Georgiu Makyar**. Prețul 80 b. (+ 10 b. p.)

Îndreptar teoretic și practic pentru învățământul intuitiv în școlul elevilor preparanțiali, a învățătorilor și a altor omeni de școală de **V. Gr. Borogovan** prof. de pedagogie. Edițiunea III. Prețul 2 cor. 40 bani (+ 10 b. p.)

Scriptologia, sau modul de a învăța scrierea sorinind. Îndreptari pentru învățători la tractarea Abecedariului de **Basilu Rădu** prof. prepa. andial pens. Prețul cor. 2. (+ 10 b. p.)

Curs practic de limba maghiară pentru școlile popul. rom. întocmit pe baza noului plan ministerial de învăț. de **Ioan Daru** cu concursul mai multor barb. și de școala. Partea I. pentru anu I-u și al II-lea de școala. Prețul 32 bani (+ 10 b. p.)

Aritmetică pentru școlile popul. ale de **F. E. Lurtz**. Tradusa de un învăț. după a 9 ediție germană. Anul I și II. de școala. Nu. cor. 10, 10-20 și 20-100. Prețul 40 b. plus 5 b. porto.

Geografia Ungariei și elemente del geografia generală pentru școlile popul. ale de **Dr. Nicolau Pop**, conector, și profesor asesor consistorial, revădit și îndreptat mai ales cu privire la date statistice de **Nicolau Piția**, profesor la gim. rom. gr. or. din Brașov. Edițiunea a șaptea (cu charta Ungariei) Prețul 60 b. plus 10 b. porto.

„Clipe de repaus“ de Sorcovă. Un volum elegant, care poate ocupa loc pe masa ori-cărui salon. Prețul 2 coroane (Pentru România 2 Lei 50 bani) porto extra. Credem a fi de prisos a mai recomanda în special această nouă apariție literară. În acest volum găsim un limbaj frumos românesc și niste povestiri scrise cu atăta spirit, încât cartea odată luată în mână, nu o mai pui jos, până nu ai citit-o totă. Se pot procura la Tipografia A. Mureșianu pe lângă trimiterea prețului indicat plus 20 bani porto.

„Carnetul Roșu“, o interesantă **novelă nihilistă**, tradusă din germană de **Moșul**, O broșură de 104 pagini, format octav mic. Broșura oferă o lectură ușoară și distractivă. — „Moșul“ e cunoscut cetitorilor noștri din numeroasele sale lucrări publicate în foaia ziarului nostru. Prețul cu posta 50 bani.

Cursul la bursa din Viena.

Din 13 Septemvrie n. 1902

Renta ung. de aur 4%	120.85
Renta de coroane ung. 4%	98.25
Impr. căil. fer. ung. în aur 4 1/2%	—
Impr. căil. fer. ung. în argint 4 1/2%	—
Oblig. căil. fer. ung. de ost I. emis.	—
Bonuri rurale ungare 4%	97.70
Bonuri rurale croate-slavone	98 —
Impr. ung. cu premii	205.50
Losuri pentru reg. Tisei și Seghedin	163.—
Renta de argint austr.	101.15
Renta de hârtie austr.	101.—
Renta de aur austr.	121.45
Losuri din 1860.	152.15
Acții de-ale Băncii austro-ungară	16.02
Acții de-ale Băncii ung. de credit	732.—
Acții de-ale Băncii austr. de credit	691.50
Napoleondori	19.06
Mărci imperiale germane	117.—
London vista	239.60
Paris vista	95.10
Rente austr. 4% de coroane	10.30
Note italiene	94.85

Cursul pieței Brașov.

Din 15 Septemvrie n. 1902.

Bancnot rom. Cump.	18.90	Vend.	18.94
Argint român.	18.80	„	18.88
Napoleond'ori.	19.04	„	19.07
Galbeni	11.20	„	10.30
Ruble Rusesco	2.54	„	—
Mărci germane	117.25	„	—
Lire turcesco	21.40	„	21.50
Seris fonc. Albina 5%	101.—	„	102.—

Bursa de București

di 11 Sept 1902.

Valori	Do. bătă	Scad. cup.	Cu banl gata
Renta amortisabilă	5%	APR.-OCT	99.3/4
„ „ Impr. 1892	5	IAN.-IUL.	99.—
„ „ din 1898	5	„	99.—
„ „ 1894 int. 6 mil.	5	APR.-OCT.	—
„ „ Impr. de 32 1/2 mil.	4	IAN.-IUL.	86 1/2
„ „ Impr. de 50 mil.	4	„	86 3/4
„ „ Impr. de 274 m. 1890	4	„	87 1/2
„ „ Impr. de 45 m. 1891	4	„	87.—
„ „ Im. de 120 mil. 1894	4	„	87.—
„ „ Impr. de 90 mil. 1896	4	„	88.—
Oblig. de Stat (Conv. rurale)	6	Mai-NOV.	88.—
„ Casei Pensionilor fr. 300	10	„	—
„ comunei București 18-3	5 1/2	IAN.-IUL.	—
„ „ din 1884	5	Mai-NOV.	—
„ „ din 1885	5	IAN.-DEC.	—
„ „ din 1890	5	Mai-NOV.	—
Scrisuri fonciare rurale	5	IAN.-IUL.	93.9/8
Scris. fonciare rurale din 1890	4	„	87.3/4
„ „ urbane București	5	„	88.1/2
„ „ 1 asf.	5	„	81.1/2
Oblig. Soc. de basalt artificial	6	„	—
„ „	5	„	—
Banca Rom. ult. div. fr. 1281	500	150 v.	—
Banca Națion. ult. iv. 80	500	intr. v.	—
Banca agricolă.	500	150 v.	2930
Banca-România ult. div. 35 lei	200	intr. v.	258.—
Naționala de asig. ult. div. lei 48	200	„	1-4.—
Soc. bazalt artif. ult. div. lei 30	250	„	398.—
Soc. rom. de constr. ult. div. 15 l.	250	„	397.—
Soc. rom. de hârie ult.	100	„	—
„ Patria“ Soc. de asig. ult. 4 l-1	100	„	—
Soc. rom. de petrol I em. u. d. 0	200	„	—
„ „ 2 em. u. d. 0	1000	„	—
Soc. de fur. militare u. d. 60 l.	300	„	—
„ Bistrița“ soc. p. f. hârie 30 l	1000	„	—
Societ. p. constr. de Tramways	200	„	—
20 franci aur	—	„	—
Fabricile Unite de gaze.	12	„	—

Scompturi:

Banca na. a Rom.	5%	Paris	3%
Avansuri pe efecte	6	P. tersburg	5%
Banca agricolă	9-10%	Berlin	—
Casa de depuneri	6%	Belgia	3-
Londra	3-	Elvetia	3 1/2
Viena.	3 1/2		

Se primesc unul său doi copii la o familie germană în apropierea de școlile române și germane cu **totă întreținerea**, unde poate învăța limba nemțească. **cu preț moderat**
La **E. L. Schiller**, în **Strada Orfanilor nr. 5**, (parter în dreapta către stradă).

Abonamente la „Gazeta Transilvaniei“
se pot face ori și când pe timp mai îndelungat său lunare.

La subscrisul se primesc **școlari în cuartir** cu totă întreținerea. **Conversație germană.**
Friedrich Richter,
2-2.(664.)
Strada neagră nr. 7.

Doi școlari și o fetiță se primesc cu întreaga întreținere la
Julie Gutsch
Scheiū, Strada Caterinei 30.

A N U N Ţ.

Subscrisul aduc la cunoștință, că primul și cel mai mare

Atelier de uniforme din Ardeal

este din nou bogat asortat, cu tot felul de **chipiuri**, pentru elevi dela **tote școlile centrale române din Brașov.**

Chipiurile mele sunt de I-a calitate, căptușite cu mătăsă în trei colori. **Prețul** este de bucată, fără deosebire cu **fl. 1.60**, său **coroane 3.20.** — **Emblema** pentru comerciaști e separat **10 cr. său 20 fileri.**

Tot-odată aduc la cunoștință și **Domnilor**, care își fac **anu' de voluntar**, că în **Atelierul meu** își pot procura numai **pentru 65 fl. său 130 coroane** în sus: 1 manta, 1 blusă, 1 chipiu, 1 cravată, 1 roc (tunică), 1 pantalon, 1 curea de lac, 1 păr. de mânăși; toate aceste sunt din ștofă fină și se confecționează strict după regulamentul prescriis militarilor. O singură probă ajunge ori și cui pentru a se convinge despre aptitudinea și prestațiunile mele.

Cu deosebită stimă

Dumitru Platoș,

BRAȘOV, Strada Mihail-Weiss 20.

TIPOGRAFIA A. Mureșianu

Brașov, Têrgul Inului Nr. 30.

Acest stabiliment este provădit cu cele mai bune mijloce tehnice și fiind bine asortat cu tot felul de caractere de litere din cele mai moderne este pus în pozițiune de a pute esecuta **ori-ce comande** cu promptitudine și acurateță, precum:

IMPRIMATE ARTISTICE
ÎN AUR, ARGINT ȘI COLORI.

REGISTRE și IMPRIMATE
pentru toate speciile de serviciuri.

CĂRȚI DE ȘCIINȚĂ,
LITERATURĂ ȘI DIDACTICE

BILANȚURI.

STATUTE.

Compturi, Adrese, Circulare, Scrisori.

FOI PERIODICE.

Covercle, in tola mărimea.

BILETE DE VISITĂ
DIFERITE FORMATE.

TARIFE COMERCIALE,
INDUSTRIALE, de **HOTELURI**
și **RESTAURANTE.**

BILETE DE LOGODNĂ ȘI DE NUNȚĂ
DUPĂ DORINȚĂ ȘI ÎN COLORI.

PREȚURI-CURENTE ȘI DIVERSE

ANUNȚURI.

BILETE DE INMORMENTARI.

Comandele eventuale se primesc în **biuroul tipografiei, Brașov Têrgul Inului Nr. 30, etagiul I, către stradă.** — **Prețurile moderate.** — **Comandele din afară rugăm a le adresa la**

Tipografia A. MUREȘIANU, Brașov.